

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมจะส่งผลให้ประเทศนั้นมีการพัฒนาได้ดี การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันเพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับมวลชน มากที่สุด ที่ชนในชาติมีโอกาสได้รับมากกว่าการศึกษาระดับอื่นๆ รัฐบาลทุกสมัยได้ให้ความสำคัญ ต่อการประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เพื่อพัฒนาให้เยาวชนของชาติอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศได้มีความรู้ความสามารถ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ^๑ ได้วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการไว้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการบริหารหลักสูตร ไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ให้ความสำคัญงานบริหารมากกว่างานวิชาการ ไม่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ไม่ส่งเสริมให้ครูมีโอกาส เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบ NT, O-NET และ LAS ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของโรงเรียนเกิดจาก

๑. นักเรียนอ่านคำถามจากข้อทดสอบแบบรวกๆ ขาดการไตร่ตรอง
๒. นักเรียนไม่ใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์ในการทำข้อทดสอบ
๓. นักเรียนไม่มีการตรวจทานคำตอบ

^๑ กรมวิชาการ, งานวิจัยการศึกษาด้านประถมศึกษาในประเทศไทย , (กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๒), หน้า ๑๘.

๔. นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

๕. นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัย

ปัญหาปัญหาผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบ NT, O-NET และ LAS ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของโรงเรียนที่ร่วมกันวิเคราะห์และระดมสมองร่วมกัน ประกอบด้วย

๑. ครูต้องใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย (เพื่อจุดประกายความสนใจ)

๒. ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้

๓. ให้เด็กเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง

๔. วัดและประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ขณะเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้

๕. ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่างๆ

๖. ส่งเสริมบทบาทผู้นำ ผู้ตาม (กระบวนการประชาธิปไตย)

๗. ฝึกการทำข้อทดสอบบ่อยๆ (คลังข้อสอบ)

๘. เด็กและครูร่วมกันค้นหาคำตอบในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้

๙. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในทุกกลุ่มสาระ

ปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน สร้างสังคมคุณธรรม และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปคือ (๑) การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนไทย (๒) เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย (๓) เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ (๔) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและสังคมไทย (๕) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย การปฏิรูปการเรียนรู้ จึงเป็นบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาและสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามความมุ่งหมายของพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๖ มีหลักสำคัญในการจัดการศึกษาคือเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา ๘) คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ และแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การจัดการศึกษา

ต้องเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
๓) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา^๑

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครูกระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอนงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

^๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สกศ), หน้า ๒๔-๒๕.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี

๒ . เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะ ศึกษาการบริหารงานวิชาการของ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี - สระบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

๑. ๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน ใน โรงเรียน โรงเรียนที่ศึกษา และศึกษาขอบข่ายงานด้านวิชาการ ๔ งาน ได้แก่ งานด้านการเรียน การสอน งานด้านหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน งานด้านวัดผล และประเมินผล งานด้าน ห้องสมุด

๑.๓.๒ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี - สระบุรี

๒) ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี จำนวน ๓๔๒ คน

๓) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากร ทั้งหมด จำนวน ๑๘๕ คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan

๑.๔ ตัวแปรที่ศึกษา

๑.๔.๑ ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล

- ๑) เพศ
- ๒) อายุ
- ๒) วุฒิการศึกษา
- ๔) ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน
- ๕) โรงเรียนที่ศึกษา

๑.๔.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี - สระบุรี ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

- ๑) การเรียนการสอน
- ๒) หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- ๓) วัดผลและประเมินผล
- ๔) ห้องสมุด

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยเริ่มทำการศึกษา ตั้งแต่ช่วงระยะเวลา เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึง เดือน มกราคม ๒๕๕๔ รวมระยะเวลา ๗ เดือน

๑.๕ คำจำกัดความของคำศัพท์ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

๑.๕.๑ การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไปนี้

- ๑) งานด้านการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้แนะ กระตุ้น เสริมแรงช่วยเหลือครู เกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูและนักเรียนกระทำร่วมกันตามแนวทางของหลักสูตร

๒) งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ ชี้นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการเตรียมหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์หรือวิธีการต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้จัดการเรียนการสอน

๓) งานด้านวัดผล และประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระเบียบ ว่าด้วยการวัดผลประเมินผล

๔) งานด้านห้องสมุด หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ชี้นำ กระตุ้น เสริมแรง ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการจัดสถานที่ที่รวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์

๑.๕.๒ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู หมายถึง การแสดงความรู้สึกที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดประเมินผล ด้านห้องสมุด

๑) ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหมายรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งด้วยครู

๒) ผู้สอน หมายถึง ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น หรือหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ของโรงเรียน หรือครูปฏิบัติการสอน ที่รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน

๓) โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้ทราบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี - สระบุรี

๒. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี - สระบุรี